

بازآفرینی فرهنگی شهر با تکیه بر خلق فضای پاتوق شهری نمونه موردی: شهر اردبیل*

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۶/۱۵

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۹

کد مقاله: ۷۲۰۳۷

حسن فریدونزاده^۱، رویا علی اکبرزاده^۲

چکیده

هدف مقاله، بررسی و شناسایی مولفه‌های موثر بر شکل‌گیری پاتوق شهری در اقلیم سرد و کوهستانی شهر اردبیل است. راهکارهای طراحی پاتوق شهری و نیاز به اماکنی از این دست، در نگاه اول شاید جزو ضروریات زندگی نباشد، اما با بررسی بیشتر در استان اردبیل و میزان اختلالات روانی افراد در فصول سرد، اهمیت تعاملات اجتماعی و روابط بین افراد، نیاز به طراحی اماکن عمومی رایگان و متناسب با نیازهای مردم، جهت سرگرمی و گذران اوقات افراد را ضرورت می‌بخشد. شهر اردبیل دارای اقلیم سرد است و از سوی دیگر نیز به دلیل داشتن هویت‌های فرهنگی در مدنیت شیعه، دارای پتانسیل‌های بالقوه‌ای است که در تمامی فصول بتواند میزبان گردشگرانی باشد که به هر دلیلی خواهان اقامت در این شهر هستند. لذا ضرورت توجه به معرفی نمادهای فرهنگی و بازآفرینی فرهنگی امری مشهود است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی با تکیه بر پیمایش محیط با رویکرد اکتشافی است. با توجه به حاکم بودن هوای سرد در منطقه، پیمایش محیط با رویکرد کشف حقایق در محیط‌های باز شهر اردبیل از جمله: پارک‌ها و مناطق تفریحی باز (بدون سقف)، از قسمت‌های مهم انجام این تحقیق است که نگارنده با انجام مشاهدات میدانی در پی کشف آنهاست. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که عوامل موثر بر شکل‌گیری پاتوق شهری موثر در اقلیم سرد و کوهستانی اردبیل شامل بُعد اجتماعی، فرهنگی، اقلیمی و اقتصادی است که نقش اقلیم نسبتاً از وزن بالاتری برخوردار است. بر اساس این یافته‌ها تحلیل عامل‌های موثر بر شکل‌گیری پاتوق‌ها در قالب جدول تحلیل SWOT ارائه گردید که منتج به ارائه راهبردهای تهاجمی، اقتصادی، انطباقی و تدافعی گردید. رعایت این موارد در پیدایش یک پاتوق شهری علاوه بر اینکه می‌تواند عامل جذب افراد به تعاملات اجتماعی گردد، می‌تواند در معرفی و بازآفرینی فرهنگی شهری نیز با رعایت نکات فرهنگی، اقلیمی و بومی کارساز باشد.

واژگان کلیدی: پاتوق شهری، تعاملات اجتماعی، بازآفرینی فرهنگی، شهر اردبیل

۱- استادیار معماری، آموزشکده فنی رازی اردبیل، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، ایران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی شهریار آستارا، ایران aliakbarzadeh.roya@gmail.com

*- این مقاله برگرفته از قسمتی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رویا علی اکبرزاده با موضوع "طراحی پاتوق شهری با رویکرد زمینه‌گرایی در اردبیل" است که تحت راهنمایی آقای دکتر حسن فریدونزاده در موسسه غیرانتفاعی شهریار آستارا در حال انجام می‌باشد.

از دیرباز مردم ایران، انسان‌های اجتماع‌پذیر بودند، همانطور که از مراسم باستانی ایرانیان مانند مراسم سوگواری سووشون^۱، مراسم چهارشنبه‌سوری^۲ و ... پیداست مردم ایران در اعیاد و عزاداری‌ها یا در مراسم مذهبی و ... علاقه‌مند به تجمع و اجرای مراسم خاصی بودند. همچنین خداوند کریم در آیات مقدس قرآن مجید نیز به تکرار مردم را به اجتماع‌پذیری و گردهم آمدن دعوت کرده‌اند. ("واعتصموا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَ لَا تَفَرَّقُوا وَ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءً فَآلَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ اِخْوَاناً" (آیه ۱۰، آل عمران))، به هنگام نماز و صلوات رحمت (" اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَاءِ ذِي الْقُرْبٰى وَ يَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَ اَلْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْا" (آیه ۹۰ سوره نحل)).

آیات فوق‌گویی آن است که گردهمایی در ابعاد مختلف از بدو تاریخ در جامعه ایرانی و ایرانی-اسلامی وجود داشته است. اما امروزه مردم ایران بویژه مردم اردبیل با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و اقلیمی قادر به گردهمایی در بیرون از محیط منزل نیستند. از طرفی مکان‌های موجود در شهر پاسخ‌ده نیاز مردم نیست، بطوریکه تمامی مکان‌های گردهمایی مانند آمفی‌تئاترها، رستوران‌ها و سفره‌خانه‌ها برای اقشار مختلف جامعه در دسترس نیستند همچنین پارک‌ها و فضاهای باز شهری در بیشتر ماههای سال به دلیل برف و بوران قابل استفاده نیستند. لذا شهر اردبیل نیازمند فضاهای عمومی پاتوق شهری و فضای بسته ای است که تمامی افراد جامعه بتوانند از آن در تمامی فصولی سال استفاده نمایند.

۲- بیان مسئله

با توجه به شرایط اقلیمی استان اردبیل، هوای سرد، در بیشتر روزهای سال در منطقه حاکم است. این شهرستان دارای زمستان‌های بسیار سرد و تابستان‌های معتدل است. متوسط درجه حرارت آن در حدود هفت درجه سانتی‌گراد است. (سایت اطلاع‌رسانی اداره کل منابع طبیعی استان اردبیل) از این رو مردم اردبیل در فصول سرد سال اکثر اوقات خود را در خانه سپری می‌کنند. این امر باعث کاهش تعاملات اجتماعی افراد میگردد که عواقبی همچون افسردگی فصلی به دنبال دارد. ایجاد مراکز تفریحی و گردهمایی سربسته رایگان در استان اردبیل در جهت افزایش نشاط و تعامل اجتماعی در محیطی سالم امری ضروری است. از طرفی ایجاد این بنا با الگوگیری از معماری زمینه‌گرا میتواند عامل ایجاد ارتباط موثر بین افراد و بنا باشد. از آنجایی که معماری کیچ در سطح شهر و کشور در حال رشد می‌باشد، ایجاد الگوهایی متناسب با معماری زمینه‌گرا میتواند باعث القای حس مکان در افراد بومی و دیگر مراجع کنندگان گردد. "تعلق به مکان، معنای مکان و حس مکان ارتباط تنگاتنگی با هویت مکان دارند. تعلق به مکان از نیازهای اولیه انسان است." (امین زاده، ۱۳۹۵) همانطوری که پیشینیان هر منطقه هر آنچه در توان داشتند در معماری خود پدیدار میکردند و هدفشان پیشرفته‌تر کردن بناها بود تا معماری‌های شاخص و مختص هر دوره را شکل دهند، در معماری نوین نیز با بهره‌گیری از تکنولوژی روز دنیا مطابق با نیازهای روز طراحی و از تقلیدهای کورکورانه و ترویج معماری کیچ باید پرهیز کرد. با توجه به اینکه شهرها و محیط کالبدی امروزی عرصه تقابل‌ها شده و در نتیجه به جای زیبایی، اغتشاش و سردرگمی به وجود آمده است. این اغتشاش و سردرگمی باعث ایجاد هویت چند پاره و عدم انسجام و تداوم بصری سیمای شهر شده است و همچنین مداخله و از بین رفتن بافتهای تاریخی به عنوان ارکان فرهنگی و هویت بخش جامعه عامل از بین رفتن هویت معماری شهر اردبیل و نیاز به بازآفرینی فرهنگی شده است.

۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

این پژوهش از ابعاد مختلفی دارای اهمیت می‌باشد، شاخص‌ترین ابعاد، بعد روانشناسی (بررسی ابعاد روانشناختی بین محیط و افراد می‌تواند عامل موثر بر افزایش تعاملات اجتماعی و بازآفرینی فرهنگی باشد)، بعد اجتماعی (طراحی فضاهای متناسب با نیاز

۱ سوگ سیاوش، سیاوشانیا سووشون، نام آئین و نیز اماکنی است که در آن‌ها سوگ سیاوش گرفته می‌شده است. گستردگی سوگ سیاوش در ایران از آن جا معلوم می‌شود که علی‌رغم هزار و سیصد سال نفوذ اسلام در وجوه مختلف زندگی ایرانیان چند روستا در این منطقه از هرات تا مازندران و جنوب آشتیان و یک مسجد در شیراز هنوز نام سیاوش دارد. همچنین نشانه‌های سوگ سیاوش بر آثار سفالی کهن خوارزم و فرارود (ماوراءالنهر)، نقاشی‌های دیواری پنج کنت سغد، آثار سفالی جدیدتر و نیز در برخی از آئین‌های عزا و تعزیه در ایران امروز باقی مانده است. شواهد دیگری از بخش‌های اصیل اسطوره سیاوش در جاهای دیگر، از جمله هنر مینیاتور ایران هم بازمانده است. (حصوری، ۱۳۹۴)

۲ چهارشنبه‌سوری یکی از جشن‌های ایرانی است که در غروب سه‌شنبه شب پیش از آخرین چهارشنبه‌ماه اسفند برگزار می‌شود و برافروختن و پریدن از روی آتش مشخصه اصلی آن است. این جشن اولین جشن از مجموعه جشن‌ها و مناسبت‌های نوروزی است که با برافروختن آتش و برخی رفتارهای نمادین دیگر، به صورت جمعی در فضای باز درون و بیرون از خانه برگزار می‌شود.

۳ kitsch: واژه‌ای آلمانی به معنی پرزرق و برق، چشم‌پرکن، باسماه‌ای، آبکی، قلنبه‌سلنبه و پرطمطراق است. این واژه به آثار هنری اطلاق می‌شود که در مقیاس انبوه تولید می‌شوند و تقلید ناموفقی از استانداردهای زیباشناسی فرهنگ نخبه هستند."

اهالی جهت افزایش تعاملات اجتماعی)، بعد سیاسی (ساماندهی بیش از پیش افراد در مکان‌های عمومی و حرکت مثبت جامعه و دوری از بزهکاری در افراد)، بعد فرهنگی (ارتقاء تعاملات اجتماعی گامی مثبت در روند فرهنگ‌سازی جامعه دارد)، بعد فنی-مهندسی (استفاده از بروزترین فناوریها جهت ایجاد ساختمان مناسب با اقلیم و نیازهای مردم) می‌باشد.

۴- اهداف پژوهش

اهداف این پژوهش به چند بخش علمی، کاربردی و اجتماعی تقسیم می‌گردد، اهداف علمی شامل ۱: آشنایی با مفهوم پاتوق و مکان‌های گردهمایی و تاثیر آن بر روند افزایش تعاملات اجتماعی. ۲: بررسی آثار سوء فقدان پاتوق در مناطق سردسیری در زمستان و میزان کاهش تعاملات اجتماعی افراد در فصول سرد سال است که از ارکان اصلی اهداف می‌باشد، هدف بعدی هدف کاربردی است، و بهتر است بنا متناسب با معماری بومی اردبیل و زمینه‌گرا باشد تا بتواند مورد پسند و توجه مردم باشد، و در آخر هدف اجتماعی که جزو شاخص‌ترین اهداف می‌باشد و افزایش تعاملات اجتماعی را در بردارد.

۵- سوال‌های پژوهش

- با توجه به موقعیت جغرافیایی و اقلیم کلانشهر اردبیل، چه نوع اماکن تحریری در این منطقه پاسخگوی نیاز مردم در فصول مختلف سال است؟
- خلق فضاهای نوین مانند پاتوق شهری در اقلیم سرد و کوهستانی اردبیل نیازمند چه نوع فاکتورهایی است، تا بتواند نیازهای افراد را در فصول مختلف سال برآورده کند؟

۶: فرضیه‌های پژوهش

- طراحی مکان‌هایی سر بسته که امکان گردهمایی و گذران اوقات در فصول سرد سال را داشته باشد عاملیست که باعث کنترل شرایط جوی و افزایش تعاملات اجتماعی میگردد.
- فضاهایی همچون پاتوق شهری در مناطق سردسیری میتواند به شکل سر بسته و دارای ویژگی‌های شاخص معماری پاتوق شهری باشد.

۷- پیشینه پژوهش

منظری و صالحی (۱۳۹۵) مقاله‌ای با موضوع نقش عوامل اقلیمی در طراحی شهری نگارش کرده است. وی در این مقاله توجه به عناصر اقلیمی از جمله تابش و باد در طراحی ساختار فضایی-کالبدی شهرها، تعیین موقعیت شهر و نحوه چیدمان عناصر آن از جمله توده و فضا، پرداخته است و این عوامل را جزو ارکان اصلی ساختار فضایی - کالبدی نام برده است. میر اکبری (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان راهنمای طراحی پاتوق محلات در شهر تهران با رویکرد مکان‌سازی نگارش کرده است. وی در این پژوهش یکی از دغدغه‌های امروز طراحی شهری را خلق مکان‌هایی که تعاملات چهره به چهره مانند تعامل میان همسایگان را فراهم آورده و پاتوق‌های محلی را مکانی برای تعاملات معرفی کرده است.

وزیری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با موضوع بررسی شاخص‌های تعیین کننده مفهوم شادی در طراحی پاتوق‌های شهری محدوده مورد مطالعه: منطقه یک شهر اردبیل به نتایج قابل تاملی دست یافته است از جمله این نتایج: در دهه‌های اخیر به دنبال اهمیت یافتن روانشناسی مثبت‌گرا و به منظور مقابله با مشکلات روزافزون روحی و روانی، نقش محیط‌های زندگی در پاسخگویی به نیازهای انسان در جهت دستیابی به شهرهای سالم و شاد اهمیت بیشتری یافته است. طراحی پاتوق‌ها به عنوان کانون‌های جمعی به گونه‌ای که روابط ساکنین را تسهیل نموده و نیازهای آنان را برآورده سازد می‌تواند نقش مؤثری در کانون‌های جمعی به گونه‌ای که روابط ساکنین را تسهیل نموده و نیازهای آنان را برآورده سازد می‌تواند نقش مؤثری در ارتقاء سلامت عمومی شهروندان داشته باشد.

مهودی نژاد و همکاران (۱۳۹۰) مقاله‌ای با موضوع فرایند طراحی زمینه‌گرا نگارش کرده است. وی در این مقاله به این نتیجه دست پیدا کرده است که در حال حاضر، بی‌توجهی به بستر در بسیاری از طراحی‌ها در آموزش معماری در دانشگاه‌های امروز رایج است. وی در این مقاله به مطالعه تأثیر توجه به بستر و زمینه طرح در طرح‌های معماری پرداخته است.

۸- روش شناسی تحقیق

روش تحقیق در این مقاله توصیفی-تحلیلی با تکیه بر پیمایش محیط با رویکرد اکتشافی است. تحقیق حاضر ترکیبی و مبتنی بر نوع اسنادی و تحلیلی است که در آن از تجزیه و تحلیل اسناد و مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شده است. به منظور بررسی وضعیت آب و هوای اردبیل ابتدا از مستندات موجود اداره کل هواشناسی استان اردبیل استفاده شده و سپس میزان بهره‌مندی مردم از فضاهای عمومی در فصول سرد سال بررسی شده و نتایج بصورت تحلیلی ارائه شده است.

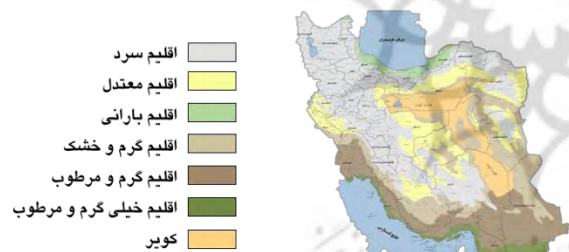
۹- اقلیم و طراحی شهری

ویژگی های طرح و مصالح به کار رفته در هر ساختمان، در عکس‌العمل‌های آن ساختمان در برابر عناصر اقلیمی پیرامونش تاثیر فراوانی دارد. (کسمائی، ۱۳۸۵) در این اقلیم سرمای شدید عامل تعیین کننده‌ای در شکل‌گیری بافت شهری و روستایی و همچنین فرم ساختمانها است. از جمله خصوصیات بافت شهری و روستایی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- فضاهای کوچک و محصور
 - بافت متراکم و ابنیه متصل به هم
 - جهت آفتاب و عوارض زمین عامل تعیین کننده در نحوه استقرار، گسترش سیمای کلی شهر و روستا
 - کوچه ها و معابر اصلی به موازات خط تراز زمین و اغلب با عرض کم. (قبادیان، ۱۳۸۵)
- به دلیل سرمای بسیار زیاد در بخش عمده ای از سال در این نواحی، بافت شهری، متراکم و ابنیه متصل به هم هستند تا بدین نحو سطح تماس فضاهای گرم مسکونی با محیط سرد خارج کاسته شود. فضاهای شهری نیز تا حد امکان محصور و کوچک بوده تا جریان باد سرد به داخل این فضاها کمتر نفوذ کند. (نقره کار، ۱۳۹۲)

در اقلیم سرد استفاده از حداکثر تابش آفتاب به دلیل سرمای شدید بسیار مهم می‌باشد و این تنها در صورتی ممکن است که بتوان انرژی خورشیدی را مهار و از آن در مواقع سرد سال استفاده نمود. ایجاد شرایط آسایش نه تنها در داخل بنا بلکه در اطراف و بیرون آن نیز بسیار مهم است. در آب و هوای سرد بناها از هم فاصله می‌گیرند تا روی هم سایه نیاندازند و پیاده‌روها و خیابان‌هایی با پهنای متوسط ایجاد کنند. جهت‌گیری خیابان‌ها باید به گونه‌ای باشد که در بیشتر ساعات آفتابی روز از تابش نور خورشید بهره گرفته و در سایه نباشند. (مفیدی، ۱۹۹۸)

با توجه به موقعیت جغرافیایی شهر اردبیل بهتر است کشیدگی بناها بصورت شرقی-غربی باشد و پنجره‌های آفتاب‌گیر در جهت جنوب قرار داده شود. در زیر، تعداد آمار و ارقام مربوط به تاریخ اولین بارش برف، آخرین بارش برف، تعداد روزهای برفی و یخبندان و میزان احتمال وقوع رعدو برق و طوفان قرار دارد.

تصویر ۱- انواع اقلیم ایران

۹-۱-۱- احتمال وقوع آخرین بارش برف در اردبیل (در فصل بهار)

- با بررسی ۳۰ سال آمار بارش برف (طی دوره آماری ۱۳۵۵ لغایت مهرماه ۱۳۸۴) موارد زیر مشخص شده اند:
- ۱- طی این ۳۰ سال تنها ۳ مورد بارش برف در بهار اتفاق نیافتاده است. (حدود ۲۳,۳٪)
 - ۲- در ده روز اول، احتمال رخداد بارش برف در اردبیل در حدود ۱۳ درصد می‌باشد.
 - ۳- از دهه دوم فروردین تا پایان دهه اول اردیبهشت (جمعاً یک ماه) احتمال رخداد بارش برف در حدود ۶۰ درصد می‌باشد.
- (جدول ۱)

۹-۲- دمای هوا

توزیع دمای هوا در سطح استان متناسب با توپوگرافی و سایر ویژگیهای طبیعی آن است نواحی پست واقع در دره رودخانه ارس و دشت مغان گرمترین و ارتفاعات سیلان سردترین مناطق استان می باشند. میانگین سالانه دمای هوا بین ۷,۹ تا ۱۵,۲ درجه سلسیوس در نوسان می باشد. میانگین حداکثر درجه حرارت در بین ایستگاههای استان بین ۱۴,۳ تا ۲۰,۵ درجه سلسیوس و میانگین حداقل درجه حرارت این ایستگاه‌ها بین ۱,۵ تا ۹,۷ درجه سلسیوس متغیر می باشد؛ ولی وجود درجه حرارت‌های مطلق بین

۳۸,۵- تا ۴۴ درجه سلسیوس به ترتیب در ایستگاههای فیروزآباد، خلخال و مشیران است که حاکی از اختلاف شدید دمائی می باشد.

جدول ۱- فراوانی بارش در فصل بهار

درصد احتمال رخداد	فراوانی آخرین بارش برف در فصل بهار	
۱۳,۴	۴	دهه اول فروردین
۲۰	۶	دهه دوم فروردین
۲۰	۶	دهه سوم فروردین
۲۰	۶	دهه اول اردیبهشت
۱۰	۳	دهه دوم اردیبهشت
۳,۳	۱	دهه سوم اردیبهشت
۳,۳	۱	دهه اول خرداد

۹-۳- تعداد روزهای یخبندان

تعداد روزهای یخبندان سالانه در نواحی مرکزی و جنوبی استان بیشتر از مناطق شمالی است و در نقاط مرتفع و برف گیر استان، تعداد روزهای یخبندان به حدود ۶ تا ۸ ماه در سال هم می رسد. برآورد تعداد روزهای یخبندان از روی معادله فوق برای اردیبهشت ۱۲۷ روز در سال است.

۹-۴- طوفان رعد و برق

ایستگاه سینوپتیک اردبیل بطور متوسط در هر سال تقریباً ۱۸ روز توام با طوفان رعدوبرق رخ می دهد که فراوانی آن در ماههای اردیبهشت و خرداد که ماههای گذر فصل سرد به فصل گرم استان است، بیشتر از سایر ماههای سال می باشد. با تحلیل آمار تعداد روزهای همراه با طوفان های رعدوبرق نتایج زیر استنباط می گردد:

- ۱- میانگین تعداد روزهای همراه با رعدوبرق در استان اردبیل به نسبت نواحی شرقی و شمالی آذربایجان کمتر می باشد.
- ۲- بیشترین رعد و برق اتفاق افتاده در سال، در استان آذربایجان شرقی و شمال آذربایجان غربی می باشد.
- ۳- کمترین آذرخش در نواحی مرکزی استان اردبیل و جنوب آذربایجان غربی طی سال رخ می دهد.
- ۴- در مناطق جنوبی استان اردبیل (شهرستان های خلخال و کوثر) احتمال رخداد آذرخش در طول سال بیشتر از سایر مناطق استان می باشد.

۵- در اردیبهشت ماه بیشترین احتمال رخداد رعدوبرق در نواحی مختلف استان وجود دارد. (بطور متوسط ۵ روز در ماه)

جدول ۲- میانگین تعداد روزهای همراه با رعد و برق در مناطق مختلف است.

سالانه	زمستان	پاییز	تابستان	بهار
۱۲	۰	۱	۳	۸
۱۰	۰	۱	۳	۶
۱۸	۰	۲	۵	۱۱
۲۰	۱	۲	۵	۱۲

۱۰- افسردگی فصلی

علت دقیق این اختلال کاملاً مشخص نیست، اما تاثیر عرض جغرافیایی بر SAD^۱ حاکی از این است که اختلال افسردگی فصلی بواسطه تغییرات قابلیت دسترس بودن نور خورشید ایجاد می شود. یک فرضیه این است که با کاهش نور خورشید، ساعت بیولوژیکی که خلق و خو، خواب و هورمونها را تنظیم می کند. این اصطلاح در اصل برای توصیف نوعی از افسردگی به کار می رفت که به طور منظم در وقت خاصی از سال (گفته می شد به دلیل افزایش فشار ناشی از کار) بروز می کرده است. در حال حاضر این اصطلاح برای نوع خاصی از افسردگی به کار می رود که در اثر کاهش نور آفتاب به هنگام نزدیک شدن فصل زمستان و کوتاه

¹ disorder affective seasonal

شدن طول روز بروز می‌کند. افراد مبتلا به این افسردگی علاقه شدید به مواد قندی و یا شکلات پیدا می‌کنند و نیز در ماههای زمستان نیاز شدید به خواب در آنها ایجاد می‌شود. شیوع افسردگی فصلی نوع زمستان با توجه به اقلیم، سن و جنسیت متفاوت است. همچنین میزان شیوع در اقلیم‌های مرتفع (نواحی کوهستانی) بیشتر است. سن در بروز افسردگی فصلی موثر است. افراد جوان در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به افسردگی در زمستان قرار دارند. زنان ۶۰ تا ۹۰ درصد مبتلایان به افسردگی فصلی را تشکیل می‌دهند. (بتوته)

با توجه به مطالب فوق و شرایط جوی و هوای استان اردبیل، طراحی فضاهای سبز گسترده روباز در شهرستان اردبیل که اقلیم سردی دارد، متناسب فصل‌های سرد سال که بیشتر از تعداد روزهای گرم سال است، نیست. با این حال شهر نیاز به فضای سبز و درختکاری دارد. درخت علاوه بر ایجاد نشاط و زیبایی بصری عامل دفع بادهای مزاحم نیز می‌باشد. اما درختکاری نمی‌تواند عامل دفع هوای سرد و سوز ناشی از برف شود و فضاهای باز نمی‌تواند عامل رفع نیازهای مردم در روزهای برفی سال باشد. با توجه به اقلیم اردبیل، شهر نیازمند فضای سرپشته و با دمای کنترل شده در زمستان جهت گردهمایی و تفریح می‌باشد. فضای بدور از باد و جریان‌های بارشی. تصاویر شماره ۲، ۳ و ۴ نشان دهنده چهره زمستان در اردبیل در فصول سرد سال است.

تصویر ۴- شهر زمستانی اردبیل
(نگارندگان؛ ۱۳۹۸)

تصویر ۳- شهر زمستانی اردبیل
(نگارندگان؛ ۱۳۹۸)

تصویر ۲- شهر زمستانی اردبیل
(نگارندگان؛ ۱۳۹۸)

۱۱- ادبیات نظری تحقیق

۱۱-۱- مفهوم لغوی پاتوق

پاتوق محل اجتماع افراد، با حضور آزادانه جهت گفت‌وگو، بازی، کسب اطلاعات و استراحت است. نکته اصلی در این رابطه موضوع ماندن در فضا است. تعبیه‌های ماندن در فضاهای عمومی و مناطق شهری از اهمیت بالایی برخوردار است. وجود فرصت‌های مطلوب برای نشستن، زمینه مناسب برای فعالیتهایی که از جاذبه‌های اصلی فضایی عمومی شهر هستند مانند خوردن، خوابیدن، استراحت کردن، سرگرمی، بازی جمعی، تماشای مردم، گفت‌وگو و ... را فراهم می‌کند. فضاهای نشستن در کنار نمای ساختمانها و کنار موانع، نسبت به میان محوطه‌ها از ارجحیت بیشتری برخوردار است. فضای پاتوق به عنوان یک عملکرد عمومی و اجتماعی از دیر باز در فرهنگ و جامعه ایران وجود داشته و جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده بود. با شکل‌گیری مدرنیته در غرب و در زمان ورود به ایران، پاتوق همانند بقیه عملکردها تحت تاثیر قرار گرفت. با توجه به بعد فرهنگی و اجتماعی پاتوق در جامعه، این فضا مرکز شکل‌گیری جنبش‌ها و نشست‌ها و اجتماعات گروهی متعددی شد که با فرهنگ ما در تقابل بود. این امر به مرور باعث وقوع اتفاق‌ها و فعالیت‌های منفی در این فضا شد که موجب کم‌رنگ شدن و در نهایت نقش بستن چهره‌ای منفی در جامعه و ذهن عموم به خود شد. گردآوری و بکارگیری ارزشهای مثبت پاتوق، که در گذشته منجر به محبوبیت این فضا در جامعه شده بود، می‌تواند باعث احیای این فضای مهم در بافتهای شهری گردد. این متغیرها شامل عوامل محیطی، اجتماعی، کالبدی و اقلیمی منطقه می‌باشد که با بررسی تاثیر این عوامل بر شکل‌گیری پاتوق و نقش آن در ارتقاء تعاملات اجتماعی می‌توان به این مساله توجه نمود (ترکمان و همکاران، ۱۳۹۶). پاتوق، محل اجتماع افرادی است که به صورت مستمر و در زمان‌های نسبتاً ثابت از آن استفاده می‌کنند. حضور در پاتوق آزادانه است و افراد در آن به گفت‌وگو، بازی، کسب اطلاعات، استراحت و ... می‌پردازند (سعیدی رضوانی، ۱۳۹۰).

جدول ۴- ریشه و معنی پاتوق در فرهنگ لغات مختلف

پاتوق، کانون، لنگر، مجمع، محفل، مرکز، میعادگاه، وعده‌گاه	مترادف پاتوق
گردگاه، پادزفش، نیشمک	برابر فارسی
(اسم) ۱- پای علم جایی که رایت و درفش را نصب کنند. ۲- محل گرد آمدن ۳- محل اجتماع لوطیان در بعضی شهرهای ایران ۴۰- روز عاشورا دسته‌های بعضی محلات ممتاز توغ را حرکت دهند. زیر و اطراف توغ را (پاتوق) گویند پاتوق یا پاتوق.	معنی پاتوق به فارسی
(ت) [فا - تر.] [امر.] = پاتوق: محلی که همیشه در آنجا عده ای گرد هم آیند.	معنی پاتوق در فرهنگ معین
۱. جایی که کسی معمولاً ساعت های بیکاری خود را در آن می گذراند. ۲. [قدیمی] جایی که پرچم را نصب کنند و گروهی دور آن جمع شوند، پای علم. پاتوق دار: سردسته و کسی که پاتوق را اداره می‌کند.	معنی پاتوق در فرهنگ فارسی عمید
محله ای قدیمی در تهران که پاتوق اهالی هنر بود (لاله زار)	پاتوق در جدول کلمات
میعادگاه stamping ground	معنی پاتوق به انگلیسی
محطهٔ مزار، ملتی	معنی کلمه پاتوق به عربی
واژه "پاتوق" یک واژه ترکی و مغولی استو به معنای جای گردهمایی، جایگاه رایزنی و هم اندیشی می باشد که برابر آن در زبان پارسی "باهاماد" از واژه باهم و پسوند "آد" ساخته شده است.	شهریار آریابد

۱۱-۲- تعریف پاتوق از دیدگاه افراد مختلف

پاتوق محل اجتماع افرادی نامگذاری شده که به صورت مستمر و در زمانهای نسبتاً ثابت از آن استفاده می‌کنند. در این مکانها حضور مردم اختیاری بوده و گروههای مختلف اجتماعی به فعالیتهای اختیاری یا اجتماعی می‌پردازند که اصطلاح پاتوق معادل واژه Hangout می‌باشد (وزیری و همکاران، ۱۳۸۴). در واقع پاتوقها محل تبادل افکار و اطلاعات و مکانی برای شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی هستند (وزیری و همکاران، ۱۳۸۴ به نقل از Hajer & Reijndorp). آزاد ارمکی نیز پاتوق را موقعیتی تعریف می‌کند که در آن عده‌ای از افراد به طور آزادانه جمع شده و برخلاف کارهای روزانه-شان که به عنوان وظیفه و شغل بدان مشغول بوده‌اند، به فعالیت‌هایی می‌پردازند که از روی علاقه آنها بوده و کمتر تناسبی با وظایف شغلی‌شان دارد (آزاد ارمکی، ۱۳۸۴). همچنین پاتوق جایی است که افراد متفاوت از بیرون از آن و در شرایط عادی عمل می‌کنند و زمان حضور، مباحث و رفتارهایی که در جمع وجود دارد، متأثر از جمع است. پاتوقها در دوره گذار از یک اندیشه، فکر و یا یک پارادایم معنی پیدا می‌کنند، خودجوش و خودانگیخته هستند و با هویت افرادی که آنها را تشکیل داده‌اند، گره خورده‌اند. اگر این افراد نباشند پاتوق هم معنی ندارد. از سویی دیگر تولید و محصولات پاتوق است که به افراد، فضای پاتوق معنا می‌دهد (آزاد ارمکی، ۱۳۸۴).

مسعودی؛ پاتوق را در مقاله‌ای تحت عنوان "فضاهای عمومی شهری" اینگونه تعریف می‌کند، پاتوق در مفهوم جدید، یکی از شکل‌های مهم کارکردی فضاهای عمومی شهری است. این فضاها متناسب با گروه استفاده کننده و مشخصات و ویژگی‌های آن گروه تعریف می‌شوند، پاتوق دوستداران طبیعت، فوتبال دوستان، شطرنج بازان و ... همچنین پاتوق از نظر عملکردی، بیشترین تأثیر را در ایجاد و تقویت مشترکات گروه استفاده کننده دارد و در نهایت می‌تواند به ایجاد هسته شکل‌های مختلف نیز بیانجامد (مسعودی، ۱۳۸۱).

پاتوق محله مکانی است برای گذران اوقات فراغت و برقراری روابط اجتماعی بین گروه‌های مختلف در محله. فضاهایی که بیشتر با مبلمان شهری یا فضاهای مناسب برای توقف و نشستن تجهیز شده‌اند؛ و حضور افراد اختیاری بوده و فعالیتهایی که در آن انجام می‌شود، اجتماعی است که معادل واژه Meeting Place یعنی محدوده‌ای برای ملاقات یا وعده‌گاه تعریف شده است (سعیدی رضوانی و شش پری، ۱۳۸۱).

۱۱-۳- عوامل کالبدی موثر بر شکل‌گیری پاتوق شهری و مبلمان شهری

شهرها از فضاهای مختلفی تشکیل می‌شوند که هر کدام از آنها برای حمایت و تسهیل برخی از فعالیت‌های فردی و اجتماعی و ایجاد معانی که شهروندان به آنها نیاز دارند شکل می‌گیرند. با توجه به اینکه هر فعالیت به فضایی با ویژگی خاص یا قرارگاه رفتاری مناسب نیاز دارد، در صورت عدم وجود فضای مناسب کیفیت بروز نوع فعالیت‌ها دچار مشکل شده و در نهایت موجودیت شهر از جنبه‌های اجتماعی، فرهنگی و هویتی با اختلال روبرو خواهد شد (فلاح، ۱۳۸۷). بی‌شک قسمت عمده‌ای از عناصر تشکیل دهنده سیمای شهر مبلمان آن شهر است که ریشه حضور مبلمان شهری در جوامع انسانی به قدمت تاریخ است (محمدنژاد، ۱۳۸۷) و هیچگاه نمی‌توان نقطه آغاز مشخصی برای آن یافت. نیاز ساکنان شهر با گسترش شهرها، گسترش یافته و

عناصر شهری نیز بالطبع آن شکل گرفته، گسترش یافته و تغییر کرده است. بنابراین اهمیت و توجه به مبلمان شهری و مناسب سازی محیط شهری برای حضور شهروندان در فضاهای شهری از چالش‌های پیش‌رو در کلانشهرهای امروزی است. با گسترش فزاینده شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرنشینان و مشکلات ناشی از آن، فراهم آوردن امکاناتی برای رفاه حال شهروندان بیش از پیش ضروری می‌نماید. مبلمان شهری اجزای غیرثابت محیط‌های شهری است که به عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای بین ساختمانها و بناها قرار دارد. مبلمان شهری در تعریف شخصیت عملکردی فضاها نقش مهمی ایفا می‌کند و در چگونگی روحیه شهر و شهروندان بسیار مؤثر است و امروزه شهرنشینی یکی از وجوه عمده شیوه زندگی محسوب می‌شود؛ با توجه به رشد سریع شهرنشینی و ازدیاد جمعیت، نیازهای جامعه شهری اشکال متنوعی به خود گرفته است. مشکلات کلان شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابسامانیهای زیست محیطی خلاصه نمی‌شود بلکه انواع ناهنجاریهای رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدون شهری و تنگ‌تر شدن عرصه در جامعه امروزی است (بهمنی کازرونی و جلالی، ۱۳۹۲). این نوع از مشکلات به طور مستقیم با شهر و سیمای شهری در ارتباط است. بنابراین، توجه به مبلمان شهری نه تنها یک رویکرد زیباسازی است بلکه در کنار آن کیفیت در محیط شهری و رضایتمندی شهروندان هم ارتقاء داده می‌شود. مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضاهای شهری محسوب می‌شوند که کمیت، کیفیت، زیبایی، راحتی دوام و محل استقرار آنها نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد شهری که در آن شهروندان احساس آسایش کنند و حضور در آن را به نشستن در خانه ترجیح دهند (زنگی‌آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳: ۳) که در نتیجه هدف غایی یک شهر ایجاد محیطی دلنشین و راحت برای مردمی است که در آن زندگی می‌کنند (آزادخانی، بیلاقیان و بیلاقی، ۱۳۹۰).

با توجه به مطالب فوق می‌توان دریافت شهر نیازمند فضایی همچون پاتوق برای گردهمایی است. اما اقلیم سرد اردبیل باعث بلااستفاده بودن فضاهای شهری در فصول سرد سال شده است و ناگزیر مردم به خانه نشینی روی آورده‌اند. از این جهت امری بسیار مهم بنام تعاملات اجتماعی در این فصول سال کاهش می‌یابد و اثرات روحی و روانی مخربی در مردم اردبیل ایجاد می‌کند.

۱۱-۴- ارتقاء تعاملات اجتماعی

از دیرباز مردم ایران، انسان‌های اجتماع پذیر بودند، همانطور که از مراسم‌های باستانی ایرانیان مانند مراسم سوگواری سووشون، مراسم چهارشنبه سوری و ... نیز پیداست مردم ایران در اعیاد و عذاداری‌ها یا در مراسم‌های مذهبی و ... علاقه مند به تجمع و اجرای مراسم‌های خاصی بودند. همچنین خداوند در آیات مقدس قرآن نیز به کرات مردم را به اجتماع پذیری و گردهم آمدن در مساجد، به هنگام نماز و صلوات دعوت کرده اند. همانطور که از مطالب فوق پیداست گردهمایی در ابعاد مختلف از بدو تاریخ وجود داشته است. اما امروزه مردم ایران بویژه مردم اردبیل با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و اقلیمی قادر به گردهمایی در بیرون از محیط منزل نیستند. از طرفی مکان‌های موجود در شهر پاسخ دهنده‌ی نیاز مردم نیست بطوریکه تمامی مکان‌های گردهمایی مانند آمفی تاترها، رستوران‌ها و سفره خانه‌ها هزینه بردار هستند و پارک‌ها و فضاهای باز شهری در بیشتر ماه‌های سال به دلیل برف و بوران قابل استفاده نیستند. در نتیجه شهر اردبیل نیازمند پاتوق شهری و فضای بسته‌ای است که تمامی افراد جامعه بتوانند از آن استفاده نمایند.

در دوره معاصر مشکلات شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابسامانی‌های زیست محیطی و ... خلاصه نمی‌شود؛ بلکه انواع ناهنجاری‌های رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدرن شهری و تنگ‌تر شدن عرصه بر جامعه امروزی است. به یقین، آرامشی که از نمای مناسب شهری در پی استفاده صحیح از مبلمان شهری حاصل می‌شود، بی‌تأثیر در زندگی شهروند امروزی نخواهد بود؛ به گونه‌ای که گاهی این احساس، خستگی را از انسان خسته از کار و تلاش و هیاهوی روزانه گرفته و با آرامشی پایدار، او را تا در منزل بدرقه می‌کند (افشار نادری و اسلامی، ۱۳۷۵).

یک پاتوق شهری یک فضای متفاوت از سایر فضاهای موجود در شهر است، زیرا دارای ویژگی‌های منحصر به فردی است که برای کاربری خاص ساماندهی شده است. مهمترین ویژگی پاتوق، فضای عمومی بودن آن است که سبب بهبود روابط افراد و سیستم حاکم و جامعه می‌شود. مفید به مکان نیست، اما می‌توان مکان را منسوب به پاتوق دانست، یعنی می‌توان آن را به گروه خاصی نسبت داد. باید فضایی قابل تفکیک از کل فضاهای عمومی شهر باشد. عناصر مربوط به فضا در فضای پاتوق سبک و خلاصه می‌شوند در حدی که حتی افراد وظیفه تعریف فضا را به عهده می‌گیرند. به اشکال مختلف و با عناصر مختلف می‌تواند حاصل شود مثلاً می‌توان با یک درخت یا مجسمه یا گاهی یک نیمکت و حتی یک سرپناه یک مکان پاتوق ایجاد کرد. این فضاها می‌توانند کاملاً باز یا بسته باشند. "یعنی می‌تواند بدون دخالت عناصر معماری و یا با حداکثر عناصر معماری تعریف شوند" باید متناسب با مسائل جوی باشد و حس امنیت و آرامش لازم برای گفتگو را فراهم کند. همواره باید هماهنگی بین معماری مکان

پاتوق و خط فکری مستقر در مکان و جامعه مورد نظر وجود داشته باشد. مشخصه اصلی پاتوق حضور شهروندان در آن می‌باشد. در آن تعامل و تقابل اجتماعی صورت می‌گیرد. ارزش‌ها و هنجارهای انسان به این فضا معنی می‌بخشد. ارتباط و زمینه معاشرت و امکان تردد را فراهم می‌آورد و تحت سلطه کاربرانش می‌باشد. عامل هویت دهنده به محله‌های شهری است و باید دارای گیرایی باشد و عامل جذب کننده افراد در آن وجود داشته باشد. باید متناسب با سبک شهرسازی فضاهای پیرامون خود باشد. محلی است برای انجام و برگزاری نمایش‌های شهری. جذابیت در شهر ایجاد می‌کند. فضایی برای نظارت اجتماعی می‌باشد. سبب کنترل رفتارهای اجتماعی شده و خاطره ایجاد می‌کند. نه در مقیاس شهر، در مقیاس محله مطرح می‌شود. یک پاتوق شهری ممکن است برای همه افراد جامعه حکم پاتوق را نداشته باشد. پاتوق‌ها، می‌توانند به مرور زمان با تغییر شکل و فرم خود، عملکرد خود را تقویت نمایند. مثلاً در گذر زمان از فضای باز به بسته منتقل شدند (علیخانی، ۱۳۹۲) در جدول شماره ۵ ی پنج حیطه‌های اثرگذار بر پاتوق شهری مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول شماره ۵: حیطه‌های اثر گذار بر پاتوق شهری

فضای عمومی	بهبود رابطه ی بین افراد، سیستم جاکم و جامعه	می تواند کاملا باز یا بسته باشد، فضای نظارت اجتماعی
دارای هویت شبه گروهی	قابل تفکیک از فضاهای عمومی شهری	متناسب با مسائل طبیعی و جوی
مقید به مکان نیست	دارای عناصر سبک و خلاصه	ایجاد حس امنیت و آرامش برای گفتگو
وابسته به روابط افراد، تعداد افراد	با اشکال و عناصر مختلف حاصل می شود	ایجاد هماهنگی میان معماری و خط فکری پاتوق
ایجاد تعامل و تقابل اجتماعی	ایجاد معنا توسط ارزش و هنجارهای انسانی	حضور شهروندان از مشخصه های اصلی پاتوق است
تحت سلطه کاربر	ایجاد ارتباط، زمینه معاشرت و امکان تردد	به طور دائمی یا دوره ای مورد استفاده قرار میگیرد
توسط مشتری معنا یابد نه مدیر	متناسب با سبک کاربری اطراف	ایجاد تغییر شکل و فرم به مرور در جهت تقویت عملکرد
عامل هویت محله، ایجاد جذابیت	کنترل رفتار اجتماعی و ایجاد خاطره	پاتوق شهری ممکن برای ممکن است برای همه حکم پاتوق نداشته باشد
عامل جذب افراد	در مقیاس محله است نه شهر	دارای مجل برگزاری نمایش ها، حضور افراد آزادانه است
نظام ارزشی حاکم بر رابطه _ رهبری و مدیریت _ نوع رابطه	فعالیت های انجام شده در پاتوق اختیاری یا اجتماعی است	تحت تاثیر فرهنگ، اهداف گفتمان، میزان و شدت رابطه

۵-۱۱- باز آفرینی فرهنگی

حضور فرهنگ به عنوان عاملی که از یکسو ریشه در تاریخ دارد و از سوی دیگر با آرزوها، خواسته‌ها و باورهای انسانها درهم آمیخته و نوعی ویژگی منحصر به فرد را برای هر اجتماع انسانی شکل می‌دهد، بعدی ازلی دارد (مامفورد، ۱۳۸۵). فرهنگ و باز نمودهای فرهنگی، همواره به عنوان جزئی جدایی ناپذیر از مناسبات شهر محسوب شده و هر شهری (و دیاری) با فرهنگ و بارزهای فرهنگی مختص به خود، شناخته می‌شده است. آسیب‌شناسی بافت قدیمی شهرها نشان می‌دهد که دلیل فرسودگی تنها به ساختار کالبدی آن‌ها محدود نمی‌شود. بلکه مسئله ارتقاء اصلی این است که اینگونه بافتها در حال از دست دادن هویت اجتماعی، اقتصادی و روانشناختی خود هستند که سبب از بین رفتن حیات مدنی و حضور مردم در اینگونه بافتها شده است؛ بنابراین ضروری است که در هرگونه اقدام مرمتی به ابعاد اجتماعی، فرهنگی و هویتی بافت‌ها ی کهن شهری اندیشید و ارتباطی مناسب بین این ابعاد و ابعاد کالبدی فضایی شهر برقرار کرد تا بتوان به هدف غایی ارتقاء کیفیت زندگی شهری معاصر دستیافت تا فضای شهری مناسب برای تعاملات اجتماعی مردم تولید شود (حبیبی و برنجی، ۱۳۹۳). در بازآفرینی فرهنگ، مبنای فعالیتها و پروژههای توسعه فرهنگی سازگار با بافت تاریخی از یکسو و مرمت و حفاظت از میراث شهری از سوی دیگر توأم مورد تأکید قرار میگیرند (اسمیت، ۲۰۰۳). مسئله اساسی این پژوهش تلفیق فرهنگ و هنر جامعه با مرکزی جهت اجتماع مردم می‌باشد که پاتوق شهری نامیده میشود.

۱۲- بحث و نتیجه‌گیری

ارزیابی‌های وضعیت جوی استان اردبیل حاکی از وجود توده‌های سرد هوا در بیشتر روزهای سال است لذا اماکن عمومی شامل پارک‌ها و فضاهای سبز موجود در شهر پاسخگوی نیازهای مردم در تمامی فصول سال نیستند و طبعاً عامل گسیختگی روابط اجتماعی افراد و کاهش تعاملات اجتماعی است. از طرف دیگر طبق مستندات ارائه شده در پژوهش موجود، افرادی که در نواحی سردسیر و کوهستانی سکونت دارند، در فصول سرد سال به دلیل عدم وجود مکان مناسب جهت گردهمایی به انزوا و گوشه‌گیری روی می‌آورند. یکی از عوامل اصلی ایجاد افسردگی در افراد عدم وجود برنامه‌ریزی و اماکن مخصوص برای مردم اردبیل و سایر نقاط سردسیر و کوهستانی است. از این رو ایجاد اماکن سرپوشده با امکانات رفاهی متناسب با اقلیم می‌تواند عامل رشد و توسعه روابط اجتماعی و فرهنگ جامعه و سلامت روان مردم گردد. از جمله پتانسیل‌های اقلیمی شهر اردبیل، امکان استفاده از تکنولوژی فنوولتائیک در اماکن است. از این رو می‌توان با استفاده از انرژی طبیعی، روشنایی و گرمایش را در بنای مورد نظر ایجاد کرد. لذا ساختمانی سبز و صفر انرژی ایجاد خواهد شد.

هنر معماری هنر خلق بنا به زبان مردم حال است، گویی که با یک نگاه به بنا بتوان حال مردم جامعه را درک کرد. این نوع طراحی‌ها در شهر اردبیل هرروز کم‌رنگ شده و مورد توجه قرار نگرفته است و هر روز شاهد از بین رفتن بافت‌های قدیمی و معماری بومی اردبیل هستیم. هویت ساختمانی نیست بلکه باید هویت را در شکل‌ها بنا کرد مانند معماری. هویت را می‌توان در معماری به نمایش گذاشت، هر خطی که کشیده می‌شود، می‌تواند نماینده یک طیف از جامعه باشد و به این ترتیب می‌توان به بازآفرینی فرهنگ از دست رفته پرداخت. همچنین وجود بنایی متناسب با فرهنگ مردم شهر می‌تواند عامل ارتباط زود هنگام بین مردم و بنا باشد. حس تعلق به مکان یکی از امور مهم ایجاد بناهای عمومی و سایر بناها خواهد بود. در جدول شماره ۶، فرصت‌ها، تهدیدها، نقاط قوت و نقاط ضعف "ارتباط بین وضعیت کنونی اماکن عمومی شهر و تعاملات مردم" مورد بررسی قرار گرفته است و خروجی‌های بصورت چهار استراتژی و راهبرد، تهاجمی، اقتضایی، انطباقی و تدافعی ارائه شده است.

جدول شماره ۶: تحلیل جدول SWOT ارزیابی راهکارهای شکل‌گیری پاتوق‌های شهری در شهر اردبیل

تهدیدها (T)	فرصت‌ها (O)	تهدید (T)	فرصت (O)	نقاط قوت (S)	نقاط ضعف (W)
<ul style="list-style-type: none"> -بروز افسردگی‌های فصلی در افراد در فصول سرد سال -بلا استفاده شدن اماکن عمومی تفریحی در اکثر ماههای سال -گسیختگی فرهنگی -از بین رفتن فرهنگ تعاملات اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> -امکان افزایش تعاملات اجتماعی اهالی اردبیل -امکان ایجاد پاتوق شهری سرپوشیده -امکان ایجاد فضای متناسب با اقلیم -امکان استفاده از عوامل اقلیمی و انرژی تجدید پذیر جهت ایجاد بنای صفر انرژی - استفاده از ظرفیت‌های فصول سرد در جذب گردشگر 	راهبرد			
راهبرد اقتضایی (ST)	راهبرد تهاجمی (SO)	نقاط قوت			
<ul style="list-style-type: none"> -بررسی و ساماندهی وضعیت کنونی اماکن عمومی -انگیزش و ترغیب اهالی شهر برای استفاده از اماکن عمومی در زمستان 	<ul style="list-style-type: none"> -استفاده حداکثری از امکانات برای رفع مشکلات کالبدی فضاهای عمومی شهری -احداث پاتوق شهری در مکان‌های مناسب -بهره‌گیری از موقعیت اقلیمی و معماری بومی و هویت شهری در پروسه‌ی مکان‌یابی و طراحی 	<ul style="list-style-type: none"> -جلب رضایت مردم -کاهش افسردگی‌ها و تنش‌های ناشی از تغییر فصل در اهالی -افزایش تعامل اجتماعی -احیاء نکات فرهنگی و هویتی 			
راهبرد تدافعی (WT)	راهبرد انطباقی (WO)	نقاط ضعف			
<ul style="list-style-type: none"> -شناسایی عوامل اقلیمی و احیا اماکن عمومی موجود جهت استفاده در فصول سرد سال -ایجاد فضاهای درخور هویت مردم و اقلیم اردبیل 	<ul style="list-style-type: none"> -ساماندهی اماکن عمومی موجود جهت افزایش راندمان و کارایی آنها در فصول سرد سال -توجه به امکانات مورد نیاز جهت گرمایش و روشنایی اماکن عمومی در فصول سرد سال -توجه به اقلیم و هویت شهری در حین طراحی 	<ul style="list-style-type: none"> -عدم وجود اماکن مناسب عمومی برای فصول سرد سال -اکثر اماکن عمومی جنبه توریستی دارند و برای مسافران طراحی شده‌اند -عدم توجه به اقلیم اردبیل در طراحی اماکن عمومی 			

- راهبرد تهاجمی در قالب نقاط قوت طراحی پاتوق شهری و فرصت های وضعیت موجود در استان است، که در جهت حل بحران مورد بحث پژوهش ارائه گردیده است. با توجه به پتانسیل های موجود استان اردبیل از نظر اقلیمی و همچنین احساس نیاز به طراحی اماکنی همچون پاتوق شهری، راهبرد تهاجمی در قالب یک پروژه ی طراحی معماری با ویژگی های منحصر به فرد ذکر شده در جدول ارائه شده است. افزایش تعاملات اجتماعی در گرو ایجاد بستر مناسب جهت تعاملات میباشد. این بستر باید متناسب با نیازها، فرهنگ و اقلیم استان باشد.
- راهبرد اقتضائی استراتژی خاصی در جهت حل بحران است. در این روش میتوان به وسیله ی نقاط قوت و پتانسیل های موجود، تهدیدها را شناسایی و خنثی نمود. تهدید هایی که شهر در وضعیت موجود با آنها روبرو است شامل (بروز افسردگی های فصلی در افراد در فصول سرد سال، بلا استفاده شدن اماکن عمومی تفریحی در اکثر ماههای سال، گسیختگی فرهنگی، از بین رفتن فرهنگ تعاملات اجتماعی) میباشد. راهبردهای اقتضایی نتیجه ی شناسایی تهدید ها و نقاط قوت که شامل (بررسی و ساماندهی وضعیت کنونی اماکن عمومی، انگیزش و ترغیب اهالی شهر برای استفاده از اماکن عمومی در زمستان) است. از جمله عوامل تاثیرگذار در طراحی پاتوق شهری، عوامل روحی و روانی است، لذا در این بخش نقاط روانی و فرهنگی طراحی پاتوق شهری مورد بررسی قرار گرفته است.
- راهبرد انطباقی شامل فرصت هایی است که عامل رفع ضعف های وضعیت موجود است. استراتژی هایی همچون (ساماندهی اماکن عمومی جهت افزایش راندمان و کارایی آنها در فصول سرد سال، توجه به امکانات مورد نیاز جهت گرمایش و روشنایی اماکن عمومی در فصول سرد سال، توجه به اقلیم و هویت شهری در حین طراحی) در نتیجه بررسی وضعیت موجود و ضعف های شهر در مقابل فرصت هایی که در اختیار است حاصل شده است. فضاهای عمومی موجود در شهر را میتوان با استفاده از تکنولوژی مجهز به سیستم های گرمایشی خورشیدی و سایر عوامل به محلی مناسب جهت استفاده از آن در زمستان تبدیل کرد.
- راهبردهای تدافعی استراتژی دفاعی جهت کنترل ضعف ها در برابر تهدید های موجود میباشد، شناخت ضعف ها و تهدید ها میتواند عامل موفقیت در بازآفرینی فرهنگی شهر با تکیه بر خلق فضای پاتوق شهری باشد. مهمترین عوامل در طراحی پاتوق شهری مکان یابی، استفاده ی کامل از موقعیت اقلیمی و همچنین توجه به هویت و فرهنگ مردم استان است که در این بخش بعنوان استراتژی ارائه شده است.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. آزاد خانی، پاکزاد، بیلاقیان، آزاده، بیلاقی، مهدی. (۱۳۹۲)، نقش مبلمان شهری بر رضایتمندی شهروندان و جذب گردشگر نمونه موردی منطقه ۲ کرمانشاه، اولین کنفرانس ملی معماری و فضاهای شهری پایدار مشهد.
۳. افشار نادری، کامران و رضا نصیر اسلامی (۱۳۷۵): قانون طرح ضابطه، مجله ی آبادی، سال دوم، شماره ی ۲۰ (بهار).
۴. بهمنی کارزونی، سارا، جلالی، آزاده، (۱۳۹۲)، تاثیر نشانه ها و المان های شهری بر خوانایی شهرها، همایش ملی عناصر زیبا سازی شهری، شیراز.
۵. ترکمان احمد، قائد مجتبی، شمتوب سوگل، زمستان ۱۳۹۶، فضای جمعی شهری و معماری و محل تعاملات اجتماعی و فرهنگی (نمونه موردی شهر برازجان)، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری: دوره ۸، شماره ۳۱.
۶. حصوری، علی، ۱۳۸۴، سیاوشان، نشر چشمه، فصل درآمد. ص ۱۵، تهران.
۷. زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین، (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه ریزی مبلمان شهری، انتشارات نشریه توس مشهد.
۸. سعید رضوانی، نوید، شش پری، زهرا، ۱۳۹۰، ماندن در فضا، ماهنامه همشهری معماری. شماره ۳۰.
۹. قبادیان، و. بررسی اقلیم ابنیه ی سنتی ایران، چاپ چهارم، دانشگاه تهران، ۱۳۸۵.
۱۰. کسمائی، م. اقلیم و معماری، چاپ چهارم، نشر خاک اصفهان، ۱۳۸۵.
۱۱. علیخانی، مینو، ۱۳۹۲، از گره های سنتی تا پاتوق های شهری امروزی، لزوم شهر شهروندگرا، کنفرانس معماری و شهرسازی موسسه آموزش عالی خاوران، مشهد.
۱۲. محمدزاد، مریم، بهزادفر، مصطفی، شاهی، جواد، (۱۳۸۷)، مکانیابی مبلمان شهری با استفاده از GIS، نشریه ی علمی آموزشی مرکز اطلاعات جغرافیایی.
۱۳. مفیدی، (۱۹۹۸)، طراحی شهری اقلیمی، رساله دکترا، دانشگاه شفیلد، انگلستان.
۱۴. نقره کار، ع (۱۳۹۲). رابطه انسان با طبیعت و معماری، انتشارات دانشگاه علم و صنعت.

۱۵. وزیر، وحید، حاجلو، نادر، رضایی شریف، علی، کرامتی، صدف، ۱۳۹۴، بررسی شاخص های تعیین کننده مفهوم شادی در طراحی پاتوق های شهری محدوده مورد مطالعه: منطقه یک شهر اردبیل، نشریه معماری و شهرسازی ایران.
16. Smith, M. (2003). Issues in Cultural Tourism Studies. London.
17. <https://www.beytoote.com/psychology/khanevde-m/freeze-seasonal.html>

